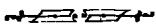

եղնիկի որսորդութիւն մը. հոս ալ շատ քաղաքական կատարելութիւնը զմեզ գերազանցօրէն կենդանի տեսարանի մ'առջև կը դնէ: Փորձը կողերէն մէկուն վրայ նորէն պատերազմի պատկեր մը կայ. իսկ միւս կողին վրայ յովազի որսորդութիւն մը:

Շէնքի առաջին յարկին մէջ կը գտնուի արդէն իսկ ծանօթ և նշանաւոր Միլիոնի պղինձը, կանգնած մարմարէ պատուանդանի մը վրայ: Սքանչիի են նաև Դասպուրի մոսմիան և արկղը՝ Սիդոնի պեղումներուն աստեն գտնուած. կան նաև հռոմէական քանդակներ, ըմբշամարտիկ մը, զարիադիտներ, սրահ մ'ամբողջ նուիրուած է Աստղիկի զանազան դիրքով ներկայացողներուն. հուսի՛ գլուխ գործոցներու ժողովածոյ մը, ժառանգութիւն պեղիկեան Յունաստանի դասական գեղեցկութեան, ամփոփուած է կ. Պուլի թանգարանի քանդակներու պալատին գետնայարկ սրահներուն մէջ:

Կ. Պուլի թանգարաններուն այցելութիւնը՝ շահագրգիռ և կրթական, միաժամանակ նոր հմայք մըն ալ կը յաւելու: Արեւելքի արդէն իսկ ծանօթ դութանքին, և մեզ կը յայտնէ անոր իմացական և արուեստական հանճարին նորագիւտ գանձերը:

* * *

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՍԱՐՈՒԹԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱԽՈՐ ԱՂՋԻԿԵ ԵՒ ԻՐ ԳԱՂՏՆԻՔԸ
ՎԻԵՆԱ ՄԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ 1924

Դեռ վերջերս կարգացի ՍԱՐՈՒԹԱՆԻ խորհրդատու աշխիկն և իր ցարդոնիքը վէպը, առնուած պոլսական բարբերէն: Ընթերցումը լինցնելէն յետոյ մարդ կը մտածէ թէ հեղինակն ինչ դիտում ունեցեր է այդ գրեթէ գրեւոր... անշուշտ կ'ենթադրեմ փափագած է հաճելի պատմութեամբ մ'ընծայել հասարակութեան՝ ժամանցի հա-

մար: Ամենօրեայ պատահող դէպքեր գրի առնուած են այնպէս ինչպէս կը յայտնուին իրենց պարզութեան ու փոքրիկութեանը մէջ: Կովկասարձակ երիտասարդ մը Պոլիս ճամբորդելուն՝ գործի բերումով, ուր իր ուսումնի ալ առած է, կը ծանօթանայ աղջկան մը՝ դաստիարակուած Զուիցերիա մայրապետներու քով և որոնցմէ կրօնական շատ խիտ գոյն մըն ալ ժառանգած է, այդ ծանօթութիւնը քիչ քիչ սիրոյ կը փոխուի և հուսկ կը սահմանուի քառասունութեան օրը. աղջիկը սակայն հարսաւորուելու նախօրեակին կը հրաժարի ամուսնութենէ ինչպէս ըրած էր անկից տարիներ առաջ՝ իտալացիի մը հետ. կը հրաժարի որովհետեւ կը վախէ թէ արդեօք պիտի կարենայ սիրել: Ինչպէս տեղի կ'ունենայ այս փոփոխութիւնը աղջկան մէջ. ինչ էական գործութիւններ կը ներգործեն... Միայն աղջկան մայրապետներու քով ստացած դաստիարակութիւնը պատմել խնդիրը չի լուծեր, այդ նորոյթի և հանդերձեղններու շքեղութեան ու շոյալութեան բծախնդիր աղջկան մէջ գոյացող միատրիստան տարրը միայն բաւական չէ իրը լուստարանելու, ապա թէ ոչ մայրապետներու քով դաստիարակուած բոլոր աղջիկներն ալ նոյն վիճակին պիտի յանգէին. աղջկան մէջ տեղի ունեցած ընդդիմադիր ոյժերու պայքարը մնացեր է իրը զադտնիք՝ երաշխաւորելու գրեթէ վերադիրը և չպարզելու խորհրդաւորութեան քողը. միայն, ամենէն վերջ, հեղինակը բժիշկի մը խօսքով ներկայացուցած է այդ դիպումը իր արտաբանական երեւոյթ, որուն քննութիւնը՝ մտածած ըլլալու է, աւելի արտաբաններու կը պատշաճի քան գրագէտի մը: Հեղինակը չէ ուզած մերձեւել իրերուն, դէպքերուն, բնութեան նկարագրութեան՝ գեղեցկագիտական տեսակէտով, անոնց պարզութիւնը չխանգարելու համար. նկարագիր յատկանշող տիպարներ չէ դրած վասն զի դէպքերը ամենօրեայ կեանքէն առնուած են և ամէն օր գործողները ընդհանրապէս սովորական տիպարները կ'ըլլան. յետոյ վէպը երկու

նոյնանման ղեպքերու կրկնութիւնն է, այսինքն երկու ամուսնութեան փորձերու, մին խաւացիկ մը և միւսը Պ. Սարունիի հետ, երկուքն ալ նոյն ոճով կազմուած ու նոյն ոճով ալ լուծուած, միայն մին համառօտ ուրուագրուած է իսկ միւսը ընդլայնուած. ասոնք կրնային դեռ աւելի ալ ըլլալ, քանի որ կեանքին մէջ տարին երեք չորս անգամ կրնան պատահիլ, Ռւբիշ մանրամասնութեանց իջնել աւելորդ է. Պ. Սարունիան փափագեր է վէպի հատոր մը հրատարակել ու յաջողեր է:

Զարեհ Պլպուշ. — ՃԱՆԱՍՏԳԻՒ ՓՈՒՇԵՐՆ ՎՐԱՅ.
(Քերթուածներ). Սօֆիա. 1927:

Զարեհ Պլպուշ հատորիկի մը մէջ ամփոփեր է իր քերթուածները, մեծ մասամբ արդիւնք ճակատագրի խոցուածներուն՝ զոր կրած է դէպ ի քերթողութեան աստուածներն իր վերելքին՝ փշեղէն թափն վրայէն: Բոլորն ալ փոքրիկ ներշնչումներ են, ու միշտ մեղամաղձ և մեռել լական բնոյթով՝ քանի որ վերքերու արդիւնք են: Բնութեան իրականութեան հանդէպ կամ յիշատակի և կամ հոգեկան վիճակի մը մէջ յուզման պահեր մը կ'ունենայ՝ որոնցմէ կ'օգտուի արտայայտուելու համար կարճ ի կարճոյ. երբեմն տող մըն ալ բառական է բարդ զգացում. ներ վերակոչելու: Բանաստեղծական կեանքն արդէն ներքին կացութիւն մըն է և բառերը որքան քիչ ըլլան և անորոշ, այնքան ընդարձակ կեանք մը կրնան մատնանշել. այս սկզբունքէն գիտնալ օգտուիլ արդի բանաստեղծին կարևոր է՝ քանի որ հիմայ բանաստեղծութիւնն ալ տպաւորապաշտ կը դառնայ: Հեղինակին համար բնութեան առարկաներն առանձին կեանք չունին, այլ իր կեանքը կ'ապրին, իր թուումներով կը շարժին. ինք իր զգացումներուն հայելացուածներն

են որ անոնց մէջ կը փնտռէ: Լաւագոյն կտոր. ներք զուցէ Բալլոյօի նուիրուածներն ըլլան, ուր աւելի բնականութիւն և ճշտութիւն կան՝ պատկերներուն մէջ, արտայայտուած զգացումն ալ աւելի անկեղծ է: Գրքին մէջ ասացուածներ կան որ կարծես իմաստ մ'ունենալ չեն ուզեր. այսպէս շուրջ յամպար, համարյոյն իր հեղուկ, նայումսք նրբահաս ևն. չեն պակսիր երբեմն միամիտ բացատրութիւններ ալ:

Զարեհ Պլպուշ երիտասարդ մ'ըլլալու է որ զգալ կ'ուզէ. զգալէն վերջն ալ արտայայտուիլ շատ բնական է, քանի որ մարդուս բառեր չեն պակսիր:

Արամ Գլուսնէ. — ԱՐԱ ԵՒ ՆԱՄԵՐԱՍԻ (Պօէմ)
Թարիգ. Արար. Հ. Թեմ. Տպարան. 1925:

Արայի և Շամիրամի վրայ համառօտ քերթուած մըն է, ուր պատմական դէպքն է ներկայացուած առանց քերթողական զարգացման և ընդլայնումներու, առանց զրական մասնական ձև և վարկ մ'առնելու. համեստ ու պարզ՝ իր ծաւալին, նիւթին և ոճին մէջ: Արայի մահէն վերջ մինչ Նուարդ անբախտ թագուհին ծննդական երկուքի մէջ է, հայ բանականեր Ասորեստան կը դիմեն վրէժ առնելու. հոն սակայն Շամիրամ իրենց կը ներկայացնէ Արան՝ աստուածներէ կենդանացած և որուն թելադրութեամբ համակամ՝ իբր եղածն աստուածներուն կամօքն արդիւնք, կը դառնան հայրենիք՝ հոն գտնելու Արայի նորածին թագածառանգը՝ որ պիտի անձնաւորէ իրենց համար ապագայ փոխվրէժի ատելութիւնը: Պուցէ այս փոխվրէժի զգացումն եղած ըլլայ միակ զաղափարն և նպատակը՝ որուն համար հեղինակը այս քերթուածը շաբաղբեր է:

Հ. Կ. Ք.

